

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

י"ג תמוז, ה'תשל"ב

חלק ב – יו"ל לש"פ פינחס, כ"א תמוז, ה'תשע"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת עוסק בצ"צ וכו'

הרב ר' שמחה ירחמיאל ז"ל

בי"ר מרדכי שכנא ז"ל

צירקינד

שליח כ"ק אדמו"ר זי"ע בטוניס וקנדה

למעלה מיובל שנה

נלבי"ע ליל ש"ק פי פינחס, כ"ד תמוז, ה'תשע"ה

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות משפחתו

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

פתח דבר

לקראת ש"פ פינחס, כ"א תמוז, הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות י"ג תמוז ה'תשל"ב, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ חוקת, וחלק שלישי י"ל אי"ה לש"פ פינחס הבע"ל).

*

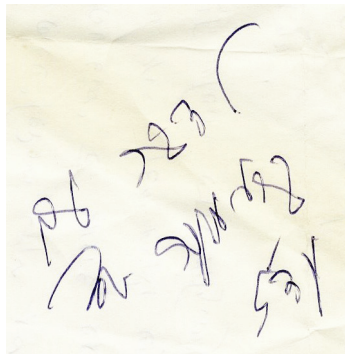
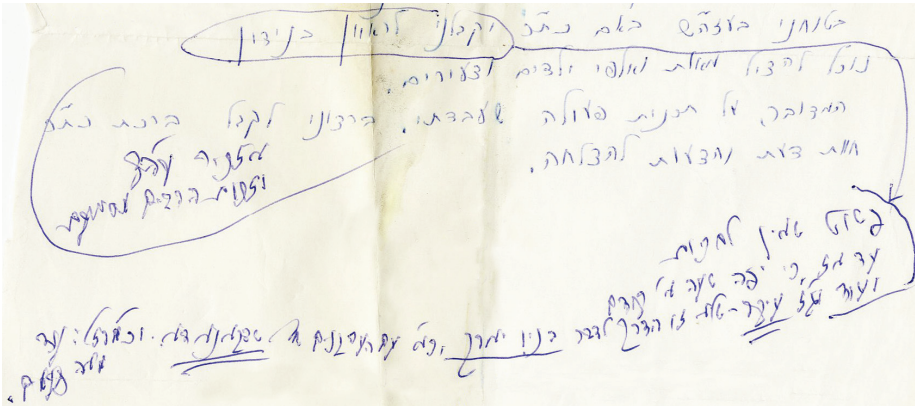
בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

י"ז בתמוז — יהפך במב"י מחשן לששון ולשמחה, היתשע"ז, ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2017 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5777 • 2017

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס "ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

יג. דובר כמ"פ בנוגע לענין של הוראה, שמצד טבע בני אדם, הנה ככל שידברו באריכות בביאור והסברה בכל הטעמים, הרי כדי שיבואו הדברים בפועל, צריך ליתן גם דוגמא בנוגע לפועל ממש, או בלשון החסידות: ה"בכך" של הענין, שזוהי ה"בחינה" אודות הענין המדובר, ואם הדברים פעלו פעולתם ואכן באו בפועל.

ובנוגע לענינו — יכולים לחפש כמה ענינים של פועל בהמשך להמדובר לעיל; אבל, מה ש"קרוב קרוב יותר" וברור יותר ששייך ל"ב"י"ג תמוז — יש למצוא בדבריו של בעל השמחה והגאולה (כנ"ל ס"א), ובפרט בדברים שדיבר בהתוועדות של י"ב"י"ג תמוז.

ויש להתעכב במיוחד על הדברים שנאמרו בהתוועדות י"ב"י"ג תמוז תש"ב, לפני שלושים שנה ("ויהי בשלושים שנה"44), כפי שכבר נדפס, ובזה גופא (שהרי גם אז דובר אודות כמה ענינים, וביניהם) — מה שסיפר אודות שנת תרפ"ב, לפני יובל (חמישים) שנים.

יד. ובהקדים — שמדובר אודות התקופה של התחלת הנשיאות, שהתחילה בשנת תר"פ [ועדיין לא עברו שנתיים ("קארגע צוויי יאָר"), כיון שמאורע זה אירע כנראה קרוב להתחלת תרפ"ב], והי' אז מצב של "עת צרה היא ליעקב"45 — שהתחילו הגזירות בנוגע ליהדות, לימוד התורה וקיום המצוות במדינה ההיא, וחששו שהגזירות יפחידו את המתעסקים בהפצת היהדות בכלל, ובמיוחד ובפרט — בעניני חינוך הדור הצעיר, שענין זה הי' נוגע ביותר — כיון שהמצב הי' באופן שברחוב לא היו יכולים לראות יהדות, ולכן הי' הכרח בהחינוך בבית וב"חדרים" באופן שיחליף גם את החינוך שקיבלו בדור שלפניו מהרחוב בעיירה היהודית, שבעצם היציאה לרחוב פגשו כבר בעניני יהדות, משא"כ בשנת תרפ"ב כשהתחילו הגזירות, שאז היתה הגזירה בכל התוקף, ועדיין לא הי' הנסיון כיצד להתמודד עמה.

ובכן: בהתוועדות י"ב"י"ג תמוז בארצות-הברית לפני שלושים שנה סיפר בעל השמחה והגאולה אודות המאורע שהי' בשנת תרפ"ב (לפני יובל שנים מהיום), שכאשר נודע אודות תוקף הגזירות, והיו צריכים לנקוט אמצעים חזקים ביותר להתגבר על זה, ולא היו יכולים לעשות זאת ברחוב, בריש גלי, כיון שהיתה סכנת-נפשות ממש,

— ולא שפחדו כ"כ מהסכנת-נפשות, אלא שהי' זה ללא תועלת,

44) יחזקאל, א, א. וראה שיחת י"ב תמוז וש"נ.
תשי"ז בתחלתה (תוי"מ ח"כ ע' 108 ואילך). 45) ירמיה' ל, ז.

ב

[יו"ד מני"א, ה'תשל"ד]

[1] פשוט שאין לחכות עד אז, כי יפה שעה א' קודם **ועוד** גי' עיקר — שלא זו הדרך לדבר **בניו יארק**, כ"א עם העסקנים ש**י שבקאנא דא**. וכמרז"ל: עד מאה פעמים.

[2] אזכיר עה"צ וזכות הרבים מסייעת.

[הוראה למזכירות — מעבר לדף]

לדבר עם קראמער שיי עדי"ז.

ב

מצילום כתי"ק, על גלין מכתב השואל בתאריך זה — בו כותב:

מזה כמה שנים שאני משתדל לעורר זקני ומנהיגי העיר מונטריאל, על מגפת השמד ר"ל, שפרצה זה מכבר, בין אחב"י... הי"ו. נשואי תערובת הגיעו לממדים נוראים ומפחידים, כפי שמעיד העתון המצורף. לצערינו הרב זוהי המציאות המחפירה. נפגשתי רבות עם כב' רבני העיר מכל המוסדות, רובם ככולם מבינים ומסכימים על חומרת המצב, אבל כמעט ואין כלום להצלת אלפי נשמות יהודיות, ממגפות השמד ר"ל.

בטוחני בעזה"ש באם כת"ר יקבלני לראיון בניהון, נוכל להציל מאות אלפי ילדים וצעירים.

המדובר, על תכנית פעולה שעבדתי. ברצוני לקבל ברכת כ"ר, חוות דעת והצעות להצלחה.

על בקשתו להתקבל ל"יחידות" בענין הנ"ל — הקיף רבינו תיבות "יקבלני לראיון בניהון", וכתב (ככפנים [1]); ולבקשתו ברכה (על ה"תכנית פעולה" שעובד) — כתב רבינו (ככפנים [2]).

וכמרז"ל: עד מאה פעמים: ב"מ לא, א.
קראמער: מר"ה ארי' ליב.

כי, אם היו עושים זאת ברחוב, היו מסלקים מיד את אלו שהיו יכולים לפעול בחינוך ליהדות ובכל עניני יהדות –

התאספו אז – כפי שסיפר בשיחתו – עוד תשעה אברכים, והוא, בעל השמחה והגאולה, ה' העשירי, וכרתו ברית ביניהם שלא להתיירא מפני הגזירות והקשיים עם כל הענינים הקשורים בזה, ויתמסרו לעבודה של הפצת היהדות באופן דהולך ומוסיף (כפי שנדפס בארוכה בשיחה בספר השיחות תש"ב⁴⁶).

טו. והנה, בכלל לא ה' הסדר של בעל השמחה והגאולה לדבר ענינים שאינם שייכים לענין של פועל, ועאכו"כ לדבר ענינים בשבח עצמו – אא"כ ה' מוכרח בזה, כדי שתהי' מזה הוראה בנוגע לפועל עבור הזולת, שבשביל זה וויתר על הנהגתו וכו' ודיבר בשבח עצמו, ובלבד שתהי' מזה תועלת לזולת.

ולכאורה: מהי ההוראה מכל סיפור זה – בה בשעה שהקב"ה עזר והצליח ואיפשר לחיות בארצות הרווחה במעמד ומצב של חירות, ויכולים לעסוק בעניני יהדות באופן דמוסיף והולך, ללא צורך במס"נ בפועל, כיון שאין גזירות וקשיים כמו בזמן ההוא, ועאכו"כ שאין צורך להתאסף בחשאי ולהתקשר ביחד באופן של כריתת ברית שלא להתפעל משום דבר ולעסוק בהפצת היהדות, כך, שלכאורה הרי זה נשאר רק סיפור יפה שאירע "לימים ראשונים"⁴⁷, לפני חמישים שנה!

ומזה גופא מוכח שיש בסיפור זה הוראה שכל אחד יכול להשתמש בה בנוגע לעצמו.

טז. ובהקדמת המאמר של רבינו הזקן (מאמר קצר שכבר נדפס⁴⁸) שבו מבאר דיוק הלשון "מסירת נפש":

לכאורה ה' צריך להיות הלשון מסירת הגוף, מסירת חייו, ומהו הלשון "מסירת נפש"?

ומבאר בזה רבינו הזקן (ובתוספת ביאור שיש לומר בדרך אפשר), שבעיקר נוגע מסירת הרצון,

— שזהו ענין ה"נפש", שפירושו בלשון הקודש הוא (גם) רצון,

(46) ס"ע 154. וראה גם ת"מ ח"ג ע' במאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקו. וראה גם מכתב יום שלישי ט"ו תמוז שנה זו (אג"ק 156. וש"נ).

(47) לשון הכתוב – ואתחנן ד, לב.

(48) בונה ירושלים סע"א. ולאח"ז תשכ"ח ס"ב (ת"מ ח"ג ע' 205). וש"נ.

הוספה

א

[י"א תמוז, ה'תשכ"ז]

[א] [ישנם הערות –] רק "קטנה" – שאין איש מזכיר דבר שבהמטרות ומחלקות ישנו גם (משהו – עכ"פ) שצריך אויפטאן מיט... זיך, וגאָר כפשוטו (לא להעשות גענעראַל יותר גדול – כ"א להיות מתאים לשם חבר (היינו – חלק מ) "חב"ד".

"ית"ח" על שיעתיקו את הנ"ל בכתב ומימיוג'רף – אבל כלל לא לזה ובזה כוונתי. וק"ל.

להחזיר המצו"ב.

[ג' מנחם אב, ה'תשכ"ז]

[ב] [1] עיקר כוונתי לא ע"ד בראשור כ"א **בה בפו"מ**.

[2] בהתייעצות עם המבנינים בל', בסגנון והעיקר בתוכן.

[3] אזכיר עה"צ.

להחזיר המצו"ב.

א

מצילום כתי"ק, על גליונות מכתביהם של הנהלת צאגו"ח (ג.י.) בתאריכים אלו. נדפס בתשורה (מונדשיין, תשע"ג).

[א] במכתבם (הא'): "מוסג"פ פראוו [=עלי-הגהה] מבראשור [=עלון] בנוגע לסדר מעמבערס [=חברים] עבור צאגו"ח ... והננו שואלים אם ישנם הערות" – רבינו הקיף (וסימן בחץ) תיבות "ישנם הערות", מתח קו תחת תיבת "הערות", וכתב (ככפנים).

[ב] במכתבם (הב'): "בקשר עם מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א להוסיף בבראשור המוסג"פ ע"ד 'עבודה עם עצמו', בדעתנו להוסיף את הקטע המוסג"פ ... והננו מבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' בהצלחה". – על כתבם "בקשר עם מענה כ"ק .. להוסיף בבראשור .. ע"ד 'עבודה עם עצמו' – כתב רבינו ש"עיקר כוונתי לא כו" (ככפנים [1]); על כתבם (בהמשך להנ"ל) ש"ברעתנו להוסיף את הקטע המוסג"פ" – כתב רבינו (ככפנים [2]); ועל בקשתם ברכה להצלחה – כתב רבינו (ככפנים [3]).

עם המכתב הכללי הוא המאמר ד"ה "עשרה שיושבים ועוסקים בתורה"⁸³ —

שעי"ז נעשה הענין של פרהסיא הכי גדולה⁸⁴, וכך כובשים את העולם ע"י התורה⁸⁵, ופועלים שיהי' עולם תורני ("א תורה-וועלט").

ועי"ז פועלים ש"ישבתם לבטח בארצכם"⁸⁶, ועד "ואולך אתכם קוממיות"⁸⁷ — בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העם כולו⁸⁸.

* * *

כג. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה הוי' מלך גאות לבש.

* * *

(82) אבות פ"ג מ"ו.
 (83) סה"מ תרפ"ח ע' קנג ואילך.
 (84) ראה גם
 (85) ראה לקמן סכ"ט.
 (86) בחוקותי כו, ה.
 (87) שם, יג.
 (88) ראה רמב"ם הל' תשובה ספ"ט. ועוד.
 לקו"ת צו יז, א. ובכ"מ.

כמו "אין נפשי אל העם הזה"⁴⁹, שפירושו אין רצוני, ועד"ז בכ"מ בכתבי קודש דתנ"ך שנאמר "נפש" או "נפשי" ("לא נשא לשוא נפשי"⁵⁰ וכיו"ב), פירושו גם ענין הרצון —

כי, בשעה שמוסר רצונו כדי למלא שליחות מסויימת וענין מסויים, כך שאין לו רצון משלו; צריך רק לומר לו מה לעשות, ואז עושה זאת באותה חיות כאילו הי' זה הרצון שלו — אזי באים בדרך ממילא כל שאר הענינים, שאינו מתפעל מדברים המצירים ומעיקים, ענינים של קשיים עד לתכלית הקושי, ועד שאינו נרתע אפילו ממסירת הגוף — שזהו הענין של "מסירת נפש" כפירוש העולם, למסור נפשו על קידוש השם וכיו"ב.

יז. וזוהי ההוראה מענין ה"מסירת נפש" — לפי פירוש רבינו הזקן שענינה מסירת הרצון — ששייכת גם בזמן הזה:

בשעה שבאים ליהודי ואומרים לו: שמע נא! עזוב את כל עניניך, ומסור את רצונך במסירה אמיתית (להניח לגמרי את הרצונות האישיים, ולהתמסר לגמרי) לעבודה של הפצת היהדות, כפי שדרש בעל השמחה והגאולה די"ב-י"ג תמוז ומסר נפשו על זה בפועל כפשוטו — הרי זה אחד הדברים הכי קשים לפעול!

וטעם הדבר — כיון שיש לו מיד כל מיני הסברות: הוא צריך ללמוד תורה ולקיים מצוות בעצמו, ובשביל זה צריך לעסוק בפרנסתו הרוחנית או בפרנסתו הגשמית וכיו"ב;

ואם יצטרך להתעסק עם הזולת — הרי כיון שבאותה שעה לא יוכל להתעסק בלימוד סוגיא עמוקה לעצמו, או בקיום מצוות התלויות בו, מצוה פרטית שלו, או בענין ששייך לבני ביתו, כיון שאינו יכול לעשות שני הדברים בבת אחת, הנה מטבע האדם, שרוצה להתעסק עם עצמו ובני ביתו; ורק לאחריו כן, כשישאר לו זמן פנוי — "לכשאפנה"⁵¹ — הנה להיותו אדם דתי וישר שמתנהג ע"פ צדק ויושר, ויש לו רגש אהבה לחבירו, "ואהבת לרעך"⁵² (אלא שחסר רק ה"כמוך"...), אזי יתעסק גם עם הזולת.

ועל זה בא הלימוד בזמן הזה ובמקום הזה (במדינות הרווחה): לכאורה יכול לחשוב שפעם הי' מאסר בבית-האסורים, ולאחרי כן היתה גאולה, ולכן, יקרא את סיפור הדברים, וישמח ויאמר "לחיים",

(49) ירמי' טו, א ובפרש"י. וראה גם תו"מ
 (50) אבות פ"ב מ"ד.
 (51) קדושים יט, יח.
 (52) תהלים כד, ד.

וילמד את המאמר או המאמרים הקשורים עם ימי הגאולה, ובכך יצא ידי חובתו.

ועל זה אומרים: לא! העיקר — מתחיל רק עכשיו! ובמה מתבטא העיקר? — להתאסף עשרה יהודים ביחד (לא להסתפק בעצמו, אלא לפעול לכל-הפחות על עוד תשעה יהודים) שיפעלו על עצמם למסור את רצונם עבור הענין שאודותיו כתב בעל השמחה והגאולה במכתבו — בנוגע להפצת התורה, הפצת היהדות והפצת קיום המצוות, באופן ההולך ומוסיף.

יח. ומבהיר מיד, שענין זה צריך להיות באופן של "כריתת ברית": לולי זאת — יכול להיות שבו ביום בעמדו בהתעוררות ד"ב-י"ג תמוז, הרי הוא אוחז בזה ומתכוין לכך באמת; אבל לאחר שינת הלילה, הנה בקומו מחר בבוקר כ"ברי' חדשה" [שלכן צריך לומר "שהחזרת בי נשמת" וליטול ידים, כפי שמביא רבינו הזקן לפסק הלכה בשו"ע שלוש⁵³] — אזי מתחיל להתבונן מחדש בכל הענין, האם הוא צריך למסור את רצונו, ועד כמה — לגמרי או למחצה, ואולי מספיק לשליש או לרביע.

וכל זה — אפילו ב"אסרו חג" ד"ג תמוז; ועאכ"כ כעבור יומיים, שבוע או חודש — אזי יכול להיות שכנוגע לפועל לא ישאר מאומה מהמסירת נפש ומסירת הרצון שהיתה אצלו מצד ההתעוררות ד"ג תמוז.

ועל זה מועילה הכריתת ברית — שענינה של כריתת ברית כפשוטו, שכאשר כורתים ברית על ענין מסויים, אזי מבלי הבט על שינויים שיכולים להיות, מוכרח הוא להתנהג ע"פ הכריתת ברית.

וכמבואר בארוכה בלקו"ת פ' נצבים⁵⁴ בנוגע לכריתת ברית שבין הקב"ה ובנ"י, "לעברך בברית הוי' אלקיך"⁵⁵, שזה קושר ומחייב את הקב"ה ואת בנ"י, שלאחרי הכר"ב ביניהם, הנה ללא נפק"מ כיצד תהי' הנהגת בנ"י — "להחליפם באומה אחרת אי אפשר"⁵⁶, ועד"ז להבדיל להיפך, שבודאי אי אפשר להחליף ח"ו הענין ד"ה' אחד".

וכן הוא בענינו בהכר"ב בנוגע לאדם התחתון — שכאשר קוראים את המכתב, ויודעים הסיפור שסיפר אודות המאורע שאירע לפני יובל שנים, וצוה להדפיס זאת — לא רק כדי לקרוא סיפור יפה, אלא כדי שיוציאו מזה "בכ"ן" שאליו מכוונים הדברים ("אֲזַ דְּאָס מיינט מען טאַקע

(53) אור"ח ס"א ס"ה. רס"ד. רס"ו.

(54) נצבים כט, יא.

(55) רות רבה פתיחתא ג.

(56) מד, א ואילך.

ואיו זה באופן שמתגאה אבל לא מרגיש שיש לו במה להתגאות, אלא רואים שהוא אכן מתכווין לכך!

והרי זו הוכחה גמורה ואמיתית, שאם רק יתחילו להיטפל אליו ולחפור כו' — הנה סוכ"ס יגיעו ויגלו את ה"ראש צורים" וה"גבעות" שבלבו פנימה, אלא שמצד סיבות שונות ומשונות ה'י' מכוסה בעפר וצוררות ואבנים וכו' וכו' — ענינים שאינם מאפשרים שה"ראש צורים" וה"גבעות" יפעלו פעולתם בפועל.

אבל כאשר יודעים ש"תהיו אתם ארץ חפץ"⁷³, כפירוש הבעש"ט⁷⁴ שכל אחד מישראל הוא "ארץ חפץ" של הקב"ה, בדוגמת ארץ שבה טמונים אוצרות יקרים מכל יקר, ובכללות, שברור הדבר שכאשר יחפרו אזי יגיעו לגלות את ה"באר מים חיים"⁷⁵, "עלי באר ענו לה"⁷⁶, אלא שיש צורך בסיוע ופתיחת הדרך ע"י ה"שרים גו' במחוקק גו'"⁷⁷, שהם מנהיגי ישראל לדורותיהם, עד לבעל הגאולה והשמחה בדורנו זה; ובודאי שאצל כל אחד מישראל, הן איש והן אשה, "מנער ועד זקן טף ונשים"⁷⁸, ישנו הענין ד"מראש צורים" ו"מגבעות", שמתגאה בכך שמוצאו מסבא שעסק בחיות ולהט בעניני יהדות ותורה ומצוות, ועד"ז דור אחר דור, עד "מראש צורים — אלו האבות"⁷⁹, אברהם יצחק ויעקב, "ומגבעות אשורנו — אלו האמהות"⁷⁹, שרה רבקה רחל ולאה, ועד שענין זה בא בפועל — שפועל גם עליו שהוא אחד מאלו ש"לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב".

כב. ומזה באים לכל התוצאות האמורות לעיל — שתהי' מסירת הרצון כדי להפיץ יהדות בכל מקום שידו מגעת, ולצרף אליו לכל-הפחות עוד תשעה יהודים, וכיחד נעשים "עדה קדושה"⁸⁰, "ובתוכם הוי'"⁸¹ — "שכינתא שריא".

וכאמור לעיל שזה ש"בשם ישראל יכונה" — מתעלה להיות "שומרי מצוה", ומתעלה להיות "מחבבי תורה", וכאשר מצרף אליו עוד תשעה יהודים, אזי נעשה הענין ד"עשרה שיושבים ועוסקים בתורה"⁸², — ולהעיר שהמאמר הראשון ששלח בעל השמחה והגאולה יחד

(78) אסתר ג, יג.

(73) מלאכי ג, יב.

(79) במדב"ר פ"כ, יט. תנחומא בלק יב.

(74) ראה כש"ט בהוספות סנ"ז. וש"ג

זח"ג רי, ב.

(נעתק ב"היום יום" יז אייר).

(80) ראה ברכות כא, ב. וש"נ.

(75) תולדות כו, יט. שה"ש ד, טו.

(81) קרח טז, ג.

(76) חוקת כא, יז.

(77) שם, יח.

משטח האדמה שמסביבתה, כך, שהעומד על הגבעה יכול לראות שלא בערך יותר מזה שנמצא במישור, ועד ששטח הגבעה הוא ד' פעמים מכמו השטח שבמישור — לכן, גם יהודי זה שרואים עכשיו הוא מיוסד וחזק כמו צור וגבעה, היינו, שיש לו את החוזק שהי' לאברהם יצחק ויעקב, שרה רבקה רחל ולאה.

וזהו הביאור וההסבר לכך — "הן גו" — שאע"פ שבנ"י מסובכים בשבעים אומות העולם, שכולם מתנהגים בדרך שונה לגמרי שלא בערך, הנה בנ"י הם "עם לבדד", עם לעצמו שיש לו הנהגה מיוחדת, ולא אופן הנהגה של "מדבר", אלא "לבדד ישכון", היינו, שזוהי הנהגה שקובעת לו סדר חיים באופן שיהי' שוכן כפי ששוכנים האומות שמסביבו, אלא ש"לבדד ישכון", באופן הנהגה משלו.

ואין זה בגלל שאין לו עסק עם שאר האומות (שאינם מתקרבים אליו להתערב עמו) ואינו יודע מה נעשה עמהם, אלא באופן ש"בגויים לא יתחשב", היינו, שנמצא בין הגויים (כמודגש באות ב' ד"בגויים"), ואעפ"כ "לא יתחשב" — שאין חשבון שייכות וערך לסדר החיים שלו עם סדר החיים של הסביבה.

ואפילו למי ש"בשם ישראל יכונה" — כאמור לעיל (ס"ד) שהוא טוען שאין לו שייכות כלל ל"ישראל", ושם ישראל אצלו הוא כינוי בלבד, ואילו הוא "אזרח" של העולם, "אזרח" של המדינה שבה דר, ורק בגלל שנולד להורים יהודים לא איכפת לו שמדביקים לו כינוי של שם ישראל — רואים בפועל שכאשר פונים אליו ושואלים אותו: מי הי' אבי־זקנך? אזי מתחיל להתגאות שלאבי־זקנו הי' זקן לבן ארוך, ואמו־זקנתו חבשה פאה גדולה...

ועד כדי כך, שכאשר יושב — ללא כובע — בשולחן שבו לא מופרך אצלו לקבוע חוק שמעמיד בסכנה 14 מליון יהודים, הנה בשעת מעשה מתגאה בהצביעו על הקיר שבו תלוי תמונה של אביו או זקנו או אבי־זקנו, עם זקן ארוך, כיפה של משי וסירטוק גדול, ומוסיף לספר, שהנהגתו היתה באופן של "ראש צורים", ועד"ז היתה הנהגת האשה, זקנתו, באופן של "גבעות".

כלומר: אפילו מי ש"בשם ישראל יכונה" — כשואלים אותו: מניין מוצאך? — משיב: מה השאלה?! אבי־זקני הי' רב, שוחט או מלמד וכיו"ב, ואמי־זקנתי היתה זו שמקריאה את ה"תחינות" ב"עזרת־נשים", כך, שהוא בעצמו מתגאה שמוצאו "מראש צורים" ו"מגבעות".

אים אֲלֵיין"), ולא להסתפק בכך שפועל בעצמו מסירות־נפש, אלא בכח המשלח, בעל הגאולה והשמחה, אוסף לכל־הפחות עוד תשעה יהודים, שאז "אכל ב"י עשרה שכינתא שריא"⁵⁷, וכולם יחד כורתים ברית על ענין זה — הרי זה נמשך בפועל, ובהצלחה רבה, כיון שזהו באופן ש"שכינתא שריא".

ונעשית שנה של גאולה — גאולת הפרט והיחיד וגאולת הציבור והכלל, ועד לגאולת כל בני ע"י משיח צדקנו, ובעגלא דידן.

* * *

יט. כאשר באים ליהודי, נשמה בגוף, גוף בשר ודם (שכך נברא ע"י הקב"ה), שנמצא ב"בירא עמיקתא"⁵⁸, בעוה"ז [לא נשמה בגוף בעולם עליון, בדוגמת אליהו הנביא שעלה בסערה השמימה בגופו⁵⁹, אלא בעוה"ז] הגשמי והחומרי (שמהגשמיות נעשה אח"כ גם חומריות), ועוד בזמן הגלות, ובסוף הגלות, "בעקבתא דמשיחא", שאז ישנם כל הסימנים שנימנו בסוף מסכתא סוטה, שמוסיפים בקושי של השליחות והעבודה למלא תפקידים האמורים להפיץ יהדות, תורה ומצוות, ועאכו"כ באופן של מסירות־נפש, כפירוש רבינו הזקן שעיקרה מסירת הרצון (כנ"ל) — אזי שואל: איך יכולים לצפות ממנו דבר כזה?!

הוא יודע אמנם שהקב"ה הבהיר מלכתחילה שאינו מבקש לפי כחו, אלא לפי כחו⁶⁰, כך, שכאשר הקב"ה דורש ומבקש דבר מסויים, נותן תחילה את הכחות הדרושים למלא דרישה ובקשה זו, ועאכו"כ כשבאה אח"כ בתור הוראה ובקשה של נשיא בישראל, כמו בעל הגאולה והשמחה, הרי זה בודאי צריך להיות לפי־ערך הכחות של זה שממנו דורשים זאת; אבל הוא לא במעמד ומצב שבו הי' בעל הגאולה והשמחה, לא מצד הכחות ולא מצד המסירות־נפש וכו' וכו', ואעפ"כ אומרים שדורשים זאת ממנו, כיון שבעל הגאולה והשמחה פעל זאת בעצמו בשנת תרפ"ב וכו' וכו'.

וכאמור לעיל שהא גופא שסיפר זאת ובפירסום בדפוס — למרות שנראה כאילו לכבוד עצמו הוא דורש,

— ולהעיר בתור מאמר המוסגר, שזהו ע"ד שאמרו אוה"ע על הקב"ה, כדאיתא בגמרא ובמדרש⁶¹: "בשעה שאמר הקב"ה אנכי ולא יהי'

(60) במדב"ר פי"ב, ג. תנחומא נשא יא.

(61) קידושין לא, א. יל"ש תהלים רמז תתפז.

(57) סנהדרין לט, א.

(58) ע"פ ל' חז"ל — חגיגה ה, ב.

(59) מלכים ב, יא.

לך⁶², אמרו אומות העולם לכבוד עצמו הוא דורש, כיון שאמר כבוד את אביך ואת אמך⁶³, חזרו והודו למאמרות הראשונות —

הרי זו הוכחה שמצפים שכך יעשה כל מי שיגיע אליו סיפור זה, ועל ידו יגיע לעוד תשעה יהודים.

ולכאורה, הרי זה שלא בערך לגמרי! ועאכ"כ לדרוש זאת לא רק ביום י"ג תמוז בשעת ההתוועדות, אלא גם למחר ומחרתיים, "ויש מחר לאחר זמן"⁶⁴ — ריבוי זמן לאח"ז, ולא עוד אלא שיעשה זאת מתוך חיות ובשמחה ובטוב לבב.

כ. ובכן, כללות ההסברה בדבר — ע"פ המבואר בחסידות⁶⁵ בנוגע ללשון "פתח ר' שמעון ואמר וכו'", "פתח" דייקא, שעיקר הקושי הוא להיות הראשון שפותח דרך חדשה בלימוד התורה או בעבודת ה'; ולאחרי שישנו כבר הראשון שפתח וסלל את הדרך והראה שיכולים ליישם זאת בפועל — אזי נעשה הדבר קל יותר (מצד מיעוט המניעות ועיכובים וקשיים) שלא בערך לאלו הבאים אחריו.

ועד"ז מבאר הרמ"מ מהאראדאק, בעל פרי הארץ⁶⁶, בנוגע לגודל ההפלאה ("וואָס איז אַזוי דער שטורעם") של המס"נ דאברהם אבינו בענין העקידה:

כתיב⁶⁷ "והאלקים נסה את אברהם וגו'", ואיתא במדרז"ל⁶⁸ שאמר לו הקב"ה: "נסיתך בכמה נסיונות ועמדת ככולך, עכשיו עמוד לי בנסיון זה, שלא יאמרו אין ממש בראשונים" (שבזה תלוי התוקף של כל ט' הנסיונות שעבר לפני"ז).

ולכאורה אינו מובן: הרי יודעים שב"ימי הביניים" ובשעת הגזירות וכו', רח"ל, היו כמה וכמה (וביניהם גם אנשים פשוטים) שלא שמעו הציווי מהקב"ה, ואעפ"כ התנהגו בפועל ממש כמו בענין העקידה, ולא מחשיבים זאת כמו הנסיון של אברהם אבינו?!

ומבאר בזה בעל פרי הארץ, שלאחרי שאברהם אבינו פעל בעצמו לשנות טבע הנפש ועד לטבע הגוף, ולקיים ציווי ורצון ה' לעקוד "את

66 פ' וירא (ה, סע"א).

62 יתרו כ, ב"ג.

67 וירא כב, א.

63 שם, יב.

68 סנהדרין פט, ב. ועד"ז בתנחומא וירא

64 מכילתא ופרש"י בא יג, יד.

65 ראה סה"מ תרע"ח ע' רפג. תרפ"ח ע' כב. הובא בפרש"י עה"פ שם, ב.

קב. ובכ"מ.

בנך את יחידך אשר אהבת"⁶⁹ — נעשה הדבר קל יותר שלא בערך עבור אלו הבאים אחריו, ועד שאפילו אנשים פשוטים יכולים לעשות זאת.

וכן הוא בנוגע לכל הענינים שבהם נאמר "פתח ר' שמעון", "פתח אליהו ואמר" — שהם פתחו "פתח" בענין מסויים זה, כיון שעד אז הי' "קיר" שהוצרכו לבקוע אותו, ולאחרי שפתחו "פתח" — יכולים כולם לעבור דרכו, כיון שכבר אין "קיר" שמונע את המעבר, וצריך רק לפסוע כמה פסיעות ולעלות על הדרך.

ועד"ז בעניננו — לאחרי שבעל הגאולה והשמחה "פתח" את הדרך ובקע את ה"קיר", וביטל את ההתנגדות מבפנים, ואפילו את ההתנגדות מבחוץ, מאויר העולם ומאומות העולם, שיוכלו לפעול זאת ללא צורך במאמץ וללא הכחות העצומים שהיו אצלו.

עד כאן היא ההסברה הכללית בענין זה וכיו"ב.

כא. אך אעפ"כ, טוען היהודי שאומרים לו כל הנ"ל — שהוא חי כבר כך וכך שנים, ומעולם לא היתה בחייו מסירות הנפש והרצון, שאכן ימסור רצונו לאמיתתו, ובאופן שיחזיק הדבר משך זמן.

והמענה על זה — כפי שדובר בהתוועדות הראשונה של י"ב-י"ג תמוז שנה זו⁷⁰ אודות מ"ש בקריאה דיום השבת "כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו"⁷¹,

— שענין זה בא בתור הקדמה למ"ש לאח"ז "הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב", שתיבת "הן" מורה שזהו בתור המשך ותוצאה ממ"ש לפני"ז "מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו" —

ומפרש רש"י [שמזה מוכח שזהו פשוטו של מקרא, כהכלל של רש"י בנוגע לפירושו על התורה⁷²: "אני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא"], שבלעם אומר על בני"י "אני רואה אותם מיוסדים וחזקים" ("שטאַרק און פאַראַנעקערט און פאַרוואַרצלט און פאַרפונדעוועט") כצורים וגבעות הללו על ידי אבות ואמהות.

כלומר: בגלל שאבותיהם היו באופן של "צור", אבן חזקה, ואמותיהם היו באופן של "גבעה" — שאף לכאורה הרי זה אותו עפר האדמה במישור שמסביבות הגבעה, אעפ"כ, מתנשאת הגבעה למעלה

69 שם, ב.

71 בלק כג, ט.

70 שיחת ש"פ חו"ב, י"ב תמוז ס" (לעיל 72) בראשית ג, ח.

ע' (...).